BOFIT-blogi

Venäjän sota ja talouden rajat – neljä väitettä nykytilasta

Venäjän talous | 20.01.2026 | Laura Solanko

KIRJOITTAJA

Laura Solanko
Vanhempi neuvonantaja

Sotakoneiston ylläpitäminen kuluttaa työvoimaa, pääomia ja valtiontaloutta. Laajat pakotteet vahingoittavat taloutta päivittäin, ja öljytulot laskevat lisäten painetta.

Venäjä on käynyt laajamittaista hyökkäyssotaansa Ukrainassa kohta neljä pitkää vuotta. Pitkäkestoiseen puolustussotaan heikosti varustautunut Ukraina pysäytti hyökkäyksen ja vapautti suuren osan sodan alussa miehitetyistä alueistaan. Venäjän asevoimat ovat sittemmin turvautuneet mm. laajoihin siviilikohteiden ilmapommituksiin ja vankien käyttöön pyrkiessään murtamaan Ukrainan puolustusta. Vaikka vastassa on asukasta kohden lasketulla bruttokansantuotteella mitattuna Euroopan köyhin valtio, Venäjän valloitussota ei edelleenkään suju hyvin. Ukrainalaisten tahto puolustaa omaa maataan taisi yllättää meidät kaikki, mutta yllätys on ollut erityisen suuri Moskovassa. Venäjällä ei varmasti osattu ennakoida, että lyhyeksi suunniteltu erikoisoperaatio johtaisi mm. valtiontalouden merkittäviin alijäämiin, maan tuotantorakenteen ja kansainvälisen aseman muuttumiseen sekä sitkeään työvoimapulaan.

Kiovan valtauksen epäonnistuminen ja länsimaiden asettamat poikkeuksellisen laajat talouspakotteet vähensivät talouden aktiviteettia niin paljon, että ensimmäisenä sotavuonna Venäjänkin bruttokansantuote supistui. Olosuhteiden pakosta julkisia menoja alettiin pian kasvattaa, minkä seurauksena Venäjän BKT kasvoi seuraavat pari vuotta hyvin nopeasti. Nyt sodan määrittelemät talouskasvun rajat ovat tulleet vastaan. Kasvu on palannut lähelle potentiaaliaan eli noin yhtä prosenttia. Sotavuosien kehityksen takia sekä ulkoiset että sisäiset riskit ovat kuitenkin kasvaneet huomattavasti, ja talouden taantumakin on aivan mahdollinen. Venäjän taloudella ei mene hyvin. Kun joudumme valitettavasti varautumaan Venäjän aloittaman sodan jatkumiseen tänäkin vuonna, muutama perusasia on hyvä muistaa.

1. Sodankäynti vie Venäjän resursseja

Venäjä on joutunut kasvattamaan puolustuksen ja sisäisen turvallisuuden menoja kaksinkertaisiksi suhteessa talouden kokoon. Vuonna 2021 Venäjän sotilasmenot olivat 3,6 % BKT:stä, vuoden 2025 budjetoitu summa vastasi 7,2 % BKT:stä (Cooper, 2025). Toteutuneet menot voivat olla selvästi budjetoitua suuremmat. Lisäksi puolustusteollisuutta ja muita sotaa tukevia aloja on tuettu monien muiden budjettiluokkien kuten sosiaalimenojen ja infrastruktuurirakentamisen kautta. Kaikkiaan kustannukset voivat olla lähellä kymmentä prosenttia BKT:sta. Nämä varat ovat poissa muista, arvatenkin hyvinvointia paremmin palvelevista, kohteista. Talouskasvukin olisi nopeampaa, jos sotilasmenojen osuus julkisista menoista supistuisi (Simola, 2025a).

Budjettimenojen ohella taloutta on tuettu pankkisektorin kautta. Kotitalouksien asuntoluottoja ja prioriteettialojen yrityslainoja on tuettu merkittävillä korkotukiohjelmilla, puolustusteollisuuden yrityksillä on lisäksi käytännössä valtion takaus lainanotolleen. Muiden alojen luotonsaantia ja lainanhoitoa äärimmäisen korkea korkotaso rasittaa merkittävästi. Markkinaehtoisten, siviilipuolen tuotantoon liittyvien investointien kannustimet ovat ilmeisen heiveröisiä.

Työikäisiä ja -kuntoisia miehiä tarvitaan rintamalle noin 30 000 joka kuukausi. Syksyn 2022 osittaisen liikekannallepanon jälkeen uusia sotilaita on houkuteltu lähinnä merkittävillä rahapalkkioilla tai vapaudu vankilasta -korteilla. Tähän mennessä kuolleina, haavoittuneina tai maasta paenneina Venäjältä on poistunut kenties noin 1,5 miljoonaa työikäistä. Koska työttömyys oli pientä jo ennen sodan alkua, miehistötappiot ja maahanmuuton supistuminen ovat kiristäneet työmarkkinoita entisestään.

2. Pakotteista on merkittävää haittaa Venäjän taloudelle

Läntinen koalitio on kohdistanut Venäjään merkittävän määrän talouspakotteita. Vaikka pakotteet eivät ole kansainvälisesti täysin kattavia, rahoitusmarkkinoihin kohdistuvat toimet ovat olleet hyvin tehokkaita. Näiden seurauksena Venäjä on käytännössä suljettu ulos kansainvälisiltä markkinoilta. Sekä Venäjän valtio että venäläiset suuryritykset joutuvat rahoittamaan toimintansa omin varoin tai yksinomaan kotimaisen luotonannon turvin. Kotimainen lainaraha on kalliimpaa kuin kansainvälisiltä markkinoilta haettu olisi.

Venäjän tavara- ja palvelutuonti suhteessa bruttokansantuotteeseen on laskenut. Erityisesti tuonti on supistunut, mikä vähentää valikoimaan ja nostaa kulutustavaroiden hintoja Venäjällä. Länsimaiden vientirajoitusten ja rahoitusmarkkinatoimijoita koskevien pakotteiden takia monia tuotteita ei voida tuoda suoraan, mikä nostaa kuljetuskustannuksia ja pakottaa turvautumaan heikompilaatuisiin korvaaviin tuotteisiin. Tuontia korvaavaa teollisuutta on sodan aikana syntynyt

vain vähän, jos lainkaan.

Pakotteiden takia Venäjä myy keskeisiä vientituotteitaan alennuksella. Selkein esimerkki on öljyn vientihinta. Varjolaivastosta ja kiertoreiteistä huolimatta vuosina 2024–2025 Venäjä sai jokaisesta viemästään raakaöljytynnyristä 14 dollaria alle keskeisen öljyn viitelaadun hinnan. Ennen hyökkäystä hintaero oli 1–2 dollaria tynnyriltä. Viime vuodenvaihteessa hintaero kasvoi uusien pakotteiden myötä yli 20 dollarin. Nykyinen alle 40 dollarin keskimääräinen vientihinta tekee Venäjän valtion budjettiin loven, joka vastaa noin 1,5 % bruttokansantuotteesta (Simola, 2025b).

Pakotteet rasittavat taloutta joka päivä supistaen valtion tuloja ja nostaen kaikkien taloustoimijoiden kohtaamia kustannuksia. Sodan seurauksena myös yritysten ja yliopistojen ulkomainen yhteistyö on suurelta osin loppunut. Venäjä eristäytyy entisestään.

3. Venäjällä ei ole sotakassaa

Tyypillisen öljytalouden tavoin Venäjällä on kansallinen öljyrahasto, mutta se on moniin muihin öljyntuottajamaihin verrattuna pieni. Vuoden 2021 lopulla rahaston arvo oli 10 % Venäjän BKT:stä, kun Saudi-Arabian eläkerahaston arvo on liki 85 % ja Norjan noin 400 % maan BKT:stä. Venäjän hyvinvointirahaston varat on pääosin sijoitettu kotimaisen teollisuuden ja pankkisektorin tukemiseen, nopeasti käyttöön otettavat likvidit varat on jo suurelta osin käytetty budjettialijäämien paikkaamiseen vuosina 2024–2025.

Kuvio 1.

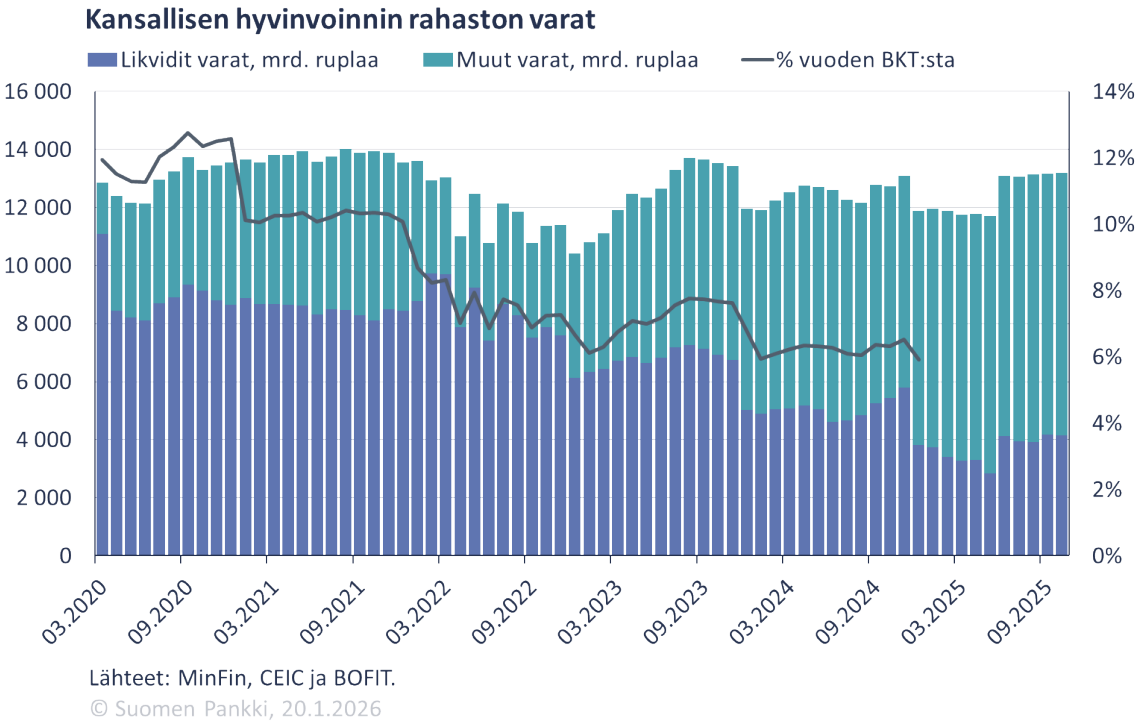

Lähteet: MinFin, CEIC ja BOFIT.

© Suomen Pankki, 20.1.2026

Kuluvan vuoden budjetissa odotetaan, että valtion tulot kasvavat lähes 9 % ja menot vain 4 %. Tämä tarkoittaisi, että reaalisesti valtion menot supistuisivat. Suunnitelmassa puolustusmenojen on ennakoitu supistuvan myös nimellisesti, mikä lienee epärealistista, ellei Venäjä ylläpitämä hyökkäyssota lopu hyvin pian. Myös oletukset tulojen kasvusta vaikuttavat hyvin optimistisilta.

Vaikuttaakin mahdolliselta, että valtiontalouden alijäämä voi tänä vuonna olla samaa luokkaa kuin viime vuonnakin, eli noin 3 % BKT:stä. Venäjä rahoittaa kasvaneet julkiset menonsa samoin kuin kaikki muut maat; veronkorotuksin, valtionyhtiöiden tuloilla ja valtion lainanotolla. Tarvittaessa joitain julkisia menoja voidaan myös leikata. Kyse on resurssien kohdentamisesta eli siitä, mihin hallinto päättää keräämänsä valtion tulot ja varallisuuden käyttää. Mitään erillistä sotakassaa, jonka loppumista kannattaisi odotella, ei ole olemassa.

4. Rahanpuute ei sotaa lopeta – ja siksi Ukrainaa on tuettava

Venäjä on valtava maa, mutta edes Euroopan köyhimmän valtion nujertamiseen eivät resurssit, strategia tai sotataito vaikuta riittävän. Poliittista tahtoa imperiumin kasvattamiseen sen sijaan näyttää löytyvän. Putinin hallinto on sitonut itsensä niin tiukasti Ukrainan ja lännen vastaiseen taisteluun, että sodankäynnin tukemisesta on tullut myös talouspolitiikan keskeinen tavoite. On luultavaa, että hallinto on tarvittaessa valmis yhä laajemmin siirtämään talouden resursseja sotaa tukeville aloille. Talouden taantuma tai keskimääräisen äänestäjän mielipaha tuskin tätä suurta

kuvaa muuttaisi. Tiukentuva taloustilanne tekee päätöksenteosta vaikeampaa ja epämiellyttävää – suosittua sotaa olisi helpompi käydä. Lisäksi kansalaisten halu taistella kuvitteellisia euronatseja vastaan Ukrainan maaperällä ei vaikuta olevan kovin suurta. Mutta toistaiseksi kontrolli, sensuuri ja propaganda pitävät opposition rippeetkin hiljaisina.

Venäjä kuluttaa maan työvoimaa ja pääomia sotaansa Ukrainassa. Sodan kustannukset Ukrainan valtiotaloudelle, infrastruktuurille ja väestölle ovat valtavia. Sen sijaan Ukrainan tukijat ovat toistaiseksi tukeneet Ukrainaa melko pienin taloudellisin panostuksin. Kiel-instituutin keräämien tietojen mukaan vain kuusi EU-maata[1] on sodan kuluessa antanut kahdenvälistä apua Ukrainalle määrällä, joka ylittää prosentin maan vuoden 2021 BKT:stä.

Pakotteita voidaan yhä kiristää ja toimeenpanoa parantaa. Lisäksi Ukrainalle annettavan tuen määrä voidaan moninkertaistaa ilman että EU:n talous horjuisi. Eurooppalaiset NATO-maat ovat sitoutuneet vuosittain käyttämään puolustukseen 5 % BKT:stä. Entä jos kymmenesosa tästä ohjattaisiin vuosittain Ukrainan puolustukseen? Puolikin prosenttia EU:n yhteenlasketusta BKT:stä on noin 4,5 % Venäjän kokonaistuotannosta.[2] Rahojen loppumiseen sodan ei uskoisi päättyvän. Kyse on poliittisesta tahdosta.

Lähteet

Cooper, Julian (2025): Preparing for a Fourth Year of War: Military Spending in Russia's Budget for 2025 | SIPRI, SIPRI April, 2025.

Kiel Institute: Ukraine Support Tracker - Kiel Institute

Simola, Heli (2025a): Examining the potential effects of shocks on the Russian economy. http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20251208115658 BOFIT Policy Brief 19/2025.

Simola, Heli (2025b): Venäjän talous on edelleen haavoittuvainen öljyshokeille – Euro ja talous, 12.12.2025

Asiasanat

pakotteet, Venäjä